

Przedmowa do sprawozdania dotyczącego polityki konkurencji za rok 2021

Margrethe Vestager, wiceprzewodnicząca wykonawcza i komisarz ds. konkurencji

Niestety w 2021 r. nadal odczuwaliśmy skutki pandemii – zarówno w obszarze zdrowia, jak i gospodarki. Wydawało się, że wszystko wraca do normalności, gdy w lutym 2022 r. świat doznał kolejnego wstrząsu – tym razem była to rosyjska inwazja na Ukrainę. Unia Europejska solidaryzuje się z narodem i rządem Ukrainy – nakłada sankcje na Rosję i udziela pomocy tam, gdzie jest ona potrzebna. Stratom ludzkim i ogromnej skali fizycznych zniszczeń towarzyszy również dramatyczny regres gospodarki Ukrainy.

Ponieważ konflikt nadal negatywnie odbija się na gospodarce UE, Komisja podjęła szybkie działania w celu złagodzenia skutków: przyjęła tymczasowe kryzysowe ramy pomocy państwa, aby umożliwić niezbędne wsparcie rządowe dla przedsiębiorstw, a jednocześnie zachować integralność jednolitego rynku. Przyjęcie ram kryzysowych – zaledwie miesiąc po rozpoczęciu wojny – jest przykładem tego, jak można wykorzystać politykę konkurencji do szybkiego reagowania na zewnętrzne wstrząsy gospodarcze.

W 2021 r. Komisja poczyniła znaczne postępy w zakresie przeglądu kluczowych rozporządzeń, wytycznych i zawiadomień, aby zapewnić ich funkcjonalność. Przede wszystkim, po konsultacjach publicznych z 2021 r. na temat projektu zmienionego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych dotyczących porozumień wertykalnych oraz wytycznych wertykalnych, w maju 2022 r. Komisja przyjęła nowe rozporządzenie i nowe wytyczne. Rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych dotyczących porozumień wertykalnych wyłącza porozumienia między przedsiębiorstwami, które prowadzą działalność na różnych szczeblach obrotu w zakresie produkcji lub dystrybucji, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków. Przepisy te tworzą zasadę „bezpiecznej przystani” i umożliwiają grupowe wyłączenie niektórych porozumień. Nowe przepisy dostosowują zasadę „bezpiecznej przystani”, tak aby nie była ona ani zbyt szeroka, ani zbyt wąska.

Jeśli chodzi o kontrolę pomocy państwa, rok 2021 również był produktywny. Komisja przyjęła rozporządzenie rozszerzające zakres ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych oraz opublikowała wytyczne dotyczące klimatu, ochrony środowiska i energii. Komisja przyjęła też zmieniony komunikat dotyczący ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), a także zmieniony komunikat zawierający wytyczne w sprawie pomocy państwa promującej inwestycje w zakresie finansowania ryzyka.

Wraz z Radą i Parlamentem Europejskim włożyła wiele pracy w przyjęcie aktu o rynku cyfrowym. Jeżeli chodzi o dalsze prace ustawodawcze, Komisja przedstawiła wniosek ustawodawczy w grudniu 2020 r., a porozumienie polityczne między współprawodawcami osiągnięto już w marcu 2022 r. Biorąc pod uwagę znaczenie tego aktu prawnego, jest to bardzo szybkie tempo negocjacji i osiągnięcia porozumienia.

Kolejnym osiągnięciem w tym roku było przedstawienie wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny. Rozporządzenie to da Komisji nowe uprawnienia do prowadzenia dochodzeń w sprawie subsydiów zagranicznych dla przedsiębiorstw działających w UE oraz do wprowadzania koniecznych środków naprawczych. Będzie to ważne narzędzie służące osiągnięciu „konkurencyjności dzięki sprawiedliwości”.

Był to również pracowity rok pod względem egzekwowania przepisów. Przestrzegając obowiązujących zasad ochrony zdrowia, Komisja zbadała szereg karteli i działań antymonopolowych.

W dziedzinie przeciwdziałania praktykom monopolistycznym Komisja nałożyła grzywny w wysokości 875,2 mln EUR na przedsiębiorstwa, które były członkami kartelu na rynku technologii oczyszczania spalin z tlenków azotu w samochodach z silnikiem Diesla. Komisja wydała pisemne zgłoszenie zastrzeżeń skierowane przeciwko Apple, w którym wstępnie stwierdziła, że przedsiębiorstwo to nadużywało swojej pozycji dominującej w zakresie dystrybucji aplikacji do strumieniowej transmisji muzyki za pośrednictwem App Store. Komisja kontynuowała również dochodzenia przeciwko przedsiębiorstwom Amazon, Facebook i Google, a także w obszarze produktów farmaceutycznych i towarów konsumpcyjnych.

Działania w zakresie łączenia przedsiębiorstw prowadzono w stałym tempie. Komisja przyjęła 396 decyzji (w porównaniu z 352 w 2020 r.) i interweniowała w 14 sprawach. Niektóre proponowane transakcje zostały zatwierdzone po przeprowadzeniu szczegółowych dochodzeń pod warunkiem spełnienia zobowiązań, na przykład nabycie przez Danfoss spółki Eaton Hydraulics oraz nabycie GrandVision przez EssilorLuxottica na rynku wyrobów okulistycznych (okulary przeciwsłoneczne, szkła i oprawki).

W 2021 r. Komisja zatwierdziła szereg środków pomocy państwa wspierających transformację ekologiczną UE. Obejmują one na przykład 18 środków wspierających energię ze źródeł odnawialnych i siedem środków wspierających czystą mobilność. Komisja przyjęła również decyzję zatwierdzającą drugi ważny projekt stanowiący przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI) dotyczący baterii. Tymczasowe ramy środków pomocy państwa przyjęte w 2020 r. nadal obowiązywały w 2021 r. i zostały dwukrotnie dostosowane w miarę rozwoju sytuacji gospodarczej. W 2021 r. Komisja przyjęła 514 decyzji na podstawie tymczasowych ram prawnych. W lutym 2021 r. zaczął działać Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). Finansuje on reformy i inwestycje w państwach członkowskich od początku pandemii COVID-19 w lutym 2020 r. do 31 grudnia 2026 r. RRF wspiera inwestycje publiczne i reformy w państwach członkowskich, pomaga im w łagodzeniu gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa, a także w ułatwianiu odbudowy gospodarczej oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej. Aby otrzymać dotacje i pożyczki, państwa członkowskie przedłożyły Komisji plany odbudowy i zwiększania odporności. W 2021 r. kontrola pomocy państwa ułatwiła wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności, aby zapewnić ich zgodność z zasadami pomocy państwa. Aby ułatwić ten proces, DG ds. Konkurencji opublikowała praktyczne wytyczne dla państw członkowskich ułatwiające im składanie zgłoszeń dotyczących pomocy państwa w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz w dalszym ciągu pomagała państwom członkowskim w tym procesie.

Konkurencyjne rynki i dobrze funkcjonujący jednolity rynek są ważne zawsze, ale zwłaszcza w czasach kryzysu i poważnych zmian. Jeśli mamy przeprowadzić zrównoważoną i odporną odbudowę, jeśli chcemy zrealizować nasz ambitny program na rzecz zielonej i cyfrowej przyszłości, potrzebujemy sygnałów cenowych, konkurencyjnej energii i nowego sposobu myślenia, jaki przynieść mogą konkurencyjne i dobrze funkcjonujące rynki. Polityka konkurencji, którą UE realizowała w 2021 r., znacząco przyczyniła się do osiągnięcia tych celów, a dzięki przeglądowi i aktualizacji naszych przepisów zwiększamy szanse na utrzymanie tego stanu rzeczy w przyszłości. Pewne jest tylko jedno – to, że przyjdą kolejne niespodziewane zdarzenia, co podkreśla potrzebę elastyczności, dostosowania i reform. To właśnie te cechy pomogą nam sprostać przyszłym wyzwaniom.